

Зварич Роман
Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль

ПІСЛЯВОЄННА ЗЕЛЕНА РЕКОНСТРУКЦІЯ УКРАЇНИ

Зелену реконструкцію України варто розглядати як одну з можливих концепцій повоєнної відбудови на послідовному розвитку суспільства, економіки та держави в цілому. Україна може використати можливість післявоєнної реконструкції та закласти фундамент майбутнього зеленого зростання. Мейнстрімом зеленої повоєнної реконструкції має стати інтеграція екологічних кейсів у процес реконструкції та надання їм відповідних засадничих основ. Загальні та галузеві складові повоєнної реконструкції за таким сценарієм повинні включати: побудову економіки майбутнього: економічний розвиток на основі декаплінгу – зростанні макроекономічних показників та одночасному зменшенні тиску на навколишнє середовище. Зокрема, це передбачає процес декарбонізації – зменшення викидів вуглецю в атмосферу і зростання вуглецевої та водної продуктивності економіки; зменшення утворення відходів; зменшення забруднення повітря та води; розвиток циркулярної економіки [1].

Швидкі темпи втрати біорізноманіття зменшують здатність природи бути стійкою проти тиску зміни клімату. Деградація навколишнього середовища в умовах військового конфлікту становить серйозну загрозу для людини та навколишнього середовища. Мінливий клімат не тільки порушує усталене сільське господарство через непередбачувані погодні умови, але й зменшує родючість ґрунту через неправильне його використання. Зростання міського населення та способу життя призводить до збільшення міських і промислових відходів і погіршує якість повітря. Хоча й відбуваються позитивні зрушення, такі як розвиток відновлюваної енергетики, прогрес в операційній діяльності бізнесу та переорієнтація на енергетичний декаплінг, все ще залишаються значні прогалини в переході до зеленої низьковуглецевої економіки. Це значно впливає на продуктивність, конкурентоспроможність, інновації та робочі місця. Окрім цього, зелена реконструкція повинна фокусуватись на збереженні природного капіталу, включаючи управління водними та земельними ресурсами, збереженні біорізноманіття; а також покращенні якості життя, у тому числі екологічного. Також зелена реконструкція повинна забезпечити побудову основи для зелених інвестицій та зелених інновацій, державної допомоги зеленим секторам у пріоритетних сферах, створенні зелених робочих місць [2].

Концепція післявоєнної зеленої реконструкції повинна сфокусуватись на таких напрямках, як: стале будівництво та ресурсозбереження; впровадження відновлюваних джерел енергії; сталий розвиток інфраструктури (транспорту); покращення управління водними ресурсами; впровадження системи управління відходами, мінімізація залишків; раціональне управління земельними ресурсами та контроль урбанізації; збереження існуючих видів і контроль їх популяцій. Цей перехід створює значні можливості для бізнесу в контексті

зменшення енергозалежності економіки (зокрема за рахунок енергоефективності), зменшення інтенсивності викидів енергетичного вуглецю (через декарбонізацію) та підвищення стійкості власних активів до змін клімату. Крім того, бізнес зустрінеться з низкою екологічних викликів, включаючи забруднення повітря електроенергією, теплом, транспортом, промисловістю, викликами доступності води [3].

Поряд із довготерміновими вигодами від переходу до зеленої економіки, виникають певні перешкоди для цього розвитку: складність просування системних змін; економічні виклики (зелена економіка може бути збитковою в короткостроковій перспективі); недосконалі ринки (відсутність необхідних продуктів та інфраструктури, конкуренції, знань і/або стимулів на ринку); недосконале регулювання (недосконале законодавство і/або реалізація); соціальні фактори (недостатні знання і навички, пов'язані з рециклінгом, циркулярністю); труднощі в отриманні відповідного фінансування; відсутність узгоджених процедур у різних сферах.

Отже, метою такої реконструкції має стати вирішення проблеми екологічно чистої післявоєнної відбудови України на засадах сталого розвитку суспільства, економіки та держави, тобто використання зелених інструментів для досягнення поставлених цілей, ефективних механізмів інтеграції екологічних проблем у процес прийняття рішень та чітких екологічних умов для реалізації секторальних проектів.

Перелік використаних джерел:

1. Bergmann J., Romanyshyn I. *Rebuilding Ukraine: How the EU Should Support Ukraine's Reconstruction and Recovery. IDOS Policy Brief. No. 6/2022.* URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/265452/1/1819333418.pdf>.

2. Kozak Z. *The policy brief «Green post-war reconstruction of Ukraine: vision and models».* August 2022, 4 p. URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2022/09/green-post-war-reconstruction-of-ukraine_n-1.pdf.

3. Müller W., Khrystoforova O. M., Lyashenko V. *Post-War Reconstruction of Ukraine – Parallels of the Post-War Reconstruction of Germany. International Journal of Academic Management Science Research (IJAMSR).* 2022. Vol. 6(10). P. 267–271. URL: <https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/21072/1/MKhL.pdf>.

Казьмерчук Вікторія

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВИКЛИКИ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Сучасний стан глобальної безпеки знаходиться на вкрай вразливому рівні. Російсько-українська війна стала чинником, який трансформував основні геополітичні детермінанти. Повномасштабний наступ росії 24 лютого пожвавив